

Utrikesutskottet

Berättelse från Finlands delegation i Europarådet om verksamheten i den parlamentariska församlingen 2017

INLEDNING

Remiss

Berättelse från Finlands delegation i Europarådet om verksamheten i den parlamentariska församlingen 2017 (B 8/2018 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- vice ordförande, Finlands delegation i Europarådet Sirkka-Liisa Anttila
- råd för internationella ärenden, delegationssekreterare Gunilla Carlander.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Människorättsorganisationen Europarådet inrättades 1949. Dess primära uppgift är att värna och utveckla mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen. Finland har varit medlem i Europarådet sedan 1989. Utrikesutskottet vill betona betydelsen av Europarådets primära uppdrag i ett läge där rättsstatsprincipen, yttrandefriheten och organisationens övriga grundläggande värderingar och principer utmanas också i etablerade demokratier.

Under året ställdes Europarådet som organisation inför allvarliga interna och externa utmaningar. Utrikesutskottet ser allvarligt på att det finns misstankar om korruption inom den parlamentariska församlingen. Enligt vad utskottet erfar antog församlingen i april 2018 en resolution om nolltolerans mot korruption. Dessutom har församlingen uppdaterat sina riktlinjer för medlemmarna avseende utredning av misstänkt korruption, skärpt reglerna mot lobbyism och antagit en ny regel som tillåter att de högsta representanterna kan avskedas. Utskottet understryker vikten av att korruptionsmisstankarna utreds grundligt och framhåller att arbetet för att se över procedurreglerna och uppförandekoden måste fortsätta. Det är mycket viktigt att tilliten till den parlamentariska församlingen och dess arbete kan återställas.

Enligt uppgift till utskottet lämnade den oberoende kommitté som utrett korruptionsmisstankarna sin rapport till Europarådet den 15 april i år. Rapporten behandlar också misstankar mot enskilda nuvarande och tidigare delegater. Den lyfter fram en tidigare ledamot i Finlands delegation, nämligen Jaakko Laakso, som inte har ingått i delegationen sedan 2011. Rapporten behand-

Betänkande UtUB 4/2018 rd

lar hans agerande i egenskap av hedersmedlem i församlingen 2015 och 2016. Enligt uppgift ska hedersmedlemmar enligt regler som trädde i kraft i oktober 2017 senast den 5 juni 2018 lämna den parlamentariska församlingen en skriftlig försäkran om att de inte är delaktiga i att driva en tredje parts intressen i församlingen. Hedersmedlemskapet anses ha upphört om ingen försäkran lämnats in inom utsatt tid.

Enligt vad utskottet erfar uppmanar den parlamentariska församlingen i en resolution från den 14 mars i år de nationella parlamenten att ta del av rapporten från utredningskommittén och i förekommande fall vidta åtgärder och avrapportera åtgärderna inom 2018.

Under året tillspetsades resursläget ytterligare när Ryssland lät bli att betala en tredjedel av sin medlemsavgift för 2017. Dessutom har Turkiet meddelat att den avstår från sin status som stor bidragsgivare. Utrikesutskottet ser med stor oro på situationen. I ett läge med krympande ekonomiska resurser får Europarådets primära uppgift stor betydelse, menar utskottet. Också i fortsättningen kommer Finlands delegation att spela en viktig roll för att se till att Europarådet riktar in verksamheten på frågor inom dess primära uppgift.

Enligt berättelsen präglades församlingens agenda av allvarlig oro över tillståndet för demokratin och rättsstatsprinciperna och över likgiltigheten för de europeiska grundläggande värderingarna också i EU-stater och stiftande medlemmar i Europarådet. Granskningsutskottet undersöker hur länderna uppfyller sina medlemsåtaganden och har fortfarande tio länder på sin granskningslista (Albanien, Armenien, Azerbajdzjan, Bosnien och Hercegovina, Georgien, Moldavien, Ryssland, Serbien, Turkiet och Ukraina). Här kan det också i fråga om 2017 noteras att en EU-stat (Polen) för första gången är uppsatt på utskottets agenda. Utrikesutskottet anser att uppföljningen av medlemsåtagandena är en väsentlig del av församlingens verksamhet. Samtidigt ser utskottet med oro på trenden att allt fler medlemsländer inte lever upp till sina medlemsåtaganden. Att Europarådets principer och beslut ifrågasätts och det läggs hinder i vägen för verksamheten får inte leda till att möjligheterna att utöva verksamheten minskar. Utskottet välkomnar att de finländska delegaterna är aktiva i granskningsutskottet, och ett bra exempel på aktiviteten är att utskottet sammanträdde i Helsingfors i maj.

Enligt berättelsen påpekade den parlamentariska församlingen under året att det brister i många av medlemsländernas sätt att genomföra domar av Europadomstolen och att det finns en strävan att underminera det europeiska systemet för de mänskliga rättigheterna. Utrikesutskottet håller med delegationen, som i berättelsen anser att ministerkommittén bör utnyttja alla till buds stående medel för att säkerställa att domarna genomförs och stärka sina rutiner för hur domarna följs upp.

Under året var läget i Turkiet fortsatt oroväckande. Den parlamentariska församlingen uttryckte sin oro över de åtgärder, däribland särskilt begränsning av yttrandefriheten, anhållanden av journalister och parlamentariker och utrensningar inom tjänstemannakåren, som Turkiet vidtagit till följd av kuppörsöket och de många terrordåden 2016. En delegation från församlingen var på plats för att bevaka folkomröstningen om konstitutionen den 16 april 2017. Observatörerna ansåg att parterna i folkomröstningen inte hade jämlika kampanjmöjligheter och att väljarna inte fick oberoende information om alternativen. Utskottet instämmer i att läget i Turkiet är oroväckande och anser det angeläget att församlingen fortsatt når ut med sitt främsta budskap till Turkiet, det

Betänkande UtUB 4/2018 rd

vill säga att det är viktigt att leva upp till rådets grundläggande värderingar och principer. Det är dessutom mycket problematiskt att parlamentarikerna frångått sin immunitet och att det förekommit att parlamentariker har anhållits.

Relationen mellan Europarådet och Ryssland var fortfarande låst under året. Den ryska delegationen lade inte fram några fullmakter vid januarisessionen 2017 och den har inte deltagit i församlingens arbete sedan april 2014. Bakgrunden till detta är att församlingen begränsat delegationens rätt att delta i församlingens verksamhet. Utskottet konstaterar att frånvaron av en politisk lösning och krisen i Ukraina sätter käppar i hjulen för en normalisering av relationerna mellan Europarådet och Ryssland.

Avslutningsvis framhåller utrikesutskottet att Finlands förestående ordförandeskap i Europarådets ministerkommitté är en ypperlig chans också för Finlands delegation i den parlamentariska församlingen, eftersom strålkastarna riktas mot ordförandelandet. Ordförandeskapet börjar i november 2018. Europarådets primära uppgifter hör till de viktigaste målen i Finlands utrikespolitik. En aktiv och lösningsinriktad ordförande kan medverka till att Europarådets verksamhetsförsättningar stärks på ett hållbart sätt.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 8/2018 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Betänkande UtUB 4/2018 rd

Helsingfors 29.5.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Matti Vanhanen cent
vice ordförande Pertti Salolainen saml
medlem Simon Elo blå
medlem Pekka Haavisto gröna
medlem Seppo Kääriäinen cent
medlem Tom Packalén saf
medlem Aila Paloniemi cent
medlem Antti Rinne sd
medlem Mikko Savola cent
medlem Lenita Toivakka saml
medlem Jutta Urpilainen sd
medlem Stefan Wallin sv
ersättare Ilkka Kanerva saml.

Sekreterare var

utskottsråd Jonna Laurmaa.